

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

КОВАЛЬСЬКА ВІКТОРІЯ ВАСИЛІВНА

МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ФІРМ

051 «Економіка»
(галузь наук – Соціальні та поведінкові науки)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному
університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: професор, доктор економічних
наук, професор кафедри економічної кібернетики
Буртняк Іван Володимирович

Рецензент: д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту і маркетингу
Благун Іван Іванович

Захист відбудеться «29» червня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ **Леся ДМИТРИШИН**

Зміст

Вступ.....	3
Розділ I. Теоретико-методологічні основи функціонування фінансово- банківських інституцій інституцій.....	5
1.1. Конкурентні переваги фінансових фірм	5
1.2. Оцінка ефективності функціонування фінансово банківських інституцій.....	16
1.3. Модель оцінки ефективності банківського сектору.....	21
Розділ II. Моделювання бізнес процесів фінансових фірм.....	29
2.1. Основні підходи до моделювання бізнес процесів фінансових фірм	29
2.2. Методологічні підходи до статистичного аналізу діяльності комерційних банків.....	40
Розділ III. Моделювання діяльності фінансових фірм	48
3.1. Моделювання банківського обслуговування.....	48
3.2. Основні методики оцінки ефективності фінансових фірм.....	61
Висновки.....	68
Перелік літературних джерел.....	70

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Банківський сектор тісно пов'язаний із усіма сферами економіки, йому відводиться важливе місце у стимулюванні економічного зростання країни. Структурні перетворення української економіки, що продовжуються, збільшують очікування, пов'язані з раціоналізацією процесів перерозподілу капіталів і реалізацією грошово-кредитної політики за допомогою банківської системи країни. При цьому внесок банківського сектора у розвиток економіки буде суттєвим лише у разі його ефективного функціонування. Парадоксальним є те, що на даний момент все ще не сформовано повну теоретичну базу та достатній аналітичний інструментарій, що дозволяє всебічно та адекватно описувати поняття ефективності діяльності кредитної організації ні в роботах вітчизняних економістів, ні в дослідженнях зарубіжних учених. Безумовно, дане питання є проблемою не тільки теоретичного та методологічного характеру, він також повинен мати площину практичного застосування, при цьому за високої значимості цієї категорії дослідження слід здійснювати як на макро так і мікро рівні. Усе це свідчить про актуальність дослідження, присвяченого вивченню питань щодо оцінки ефективності банківської діяльності.

На даний момент не існує єдиних загальноприйнятих підходів та рекомендацій щодо оцінки ефективності діяльності кредитної організації. У зв'язку з чим вибір показників є серйозною проблемою, до вирішення якої необхідно ставитися вкрай ретельно.

Категорія «ефективність банківської діяльності» на даний час не є поняттям усталеним. Однак від якості її оцінки залежить добробут не лише самого банку, а й суспільства загалом. Ускладнює завдання те, що через розмитість самого терміну «ефективність», при її вимірі не до кінця зрозуміло, що саме вимірювати. У зв'язку із чим найчастіше відбувається ототожнення методів оцінки фінансової стійкості з методами оцінки ефективності діяльності банків.

Оцінюючи ефективність виникає необхідність всебічного аналізу діяльності банків, у своїй багатом чинникам важко можна дати кількісний вираз. Додатково ускладнює завдання те, що потрібна пов'язати показники минулого та поточного періодів із переходом на оцінку майбутнього стану банку.

Об'єкт дослідження – становлення розвиток та ефективне функціонування фінансових фірм.

Предмет дослідження є теоретичні, методологічні і прикладні основи функціонування фінансово банківських інституцій.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети вирішення завдань дипломної роботи, використано загальні та спеціальні наукові методи, а саме: системний аналіз, абстрактно-логічний метод аналогій комплексний аналіз.

Структура дипломної роботи. Основний зміст роботи викладено на 72 сторінках комп'ютерного тексту. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел налічує 24 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

В розділі 1 «Теоретико-методологічні основи функціонування фінансово-банківських інституцій» розглянуто фактори конкурентних переваг фінансових фірм на основі банків України. Виконання планових показників співробітництва українського банку з корпоративними клієнтами все ще досить низька. Похибка досягнення планових показників варіюється в межах 10-15%. Вирішення зазначеної проблеми ґрунтується у випереджальному виявленні потреб ринку на етапі банківського бізнес-планування.

Підсумовуючи, вважаємо, що модель регулювання діяльності банківського сектора (експертна оцінка), що сформувалася, може бути оцінена як компенсаційна, спрямована на пом'якшення наслідків реалізації зовнішніх і внутрішніх факторів ризику. Рівень її ефективності слід визнати як задовільний.

В розділі 2 «Моделювання бізнес процесів фінансових фірм» розглянута характеристика та загальне поняття бізнес процесів, аналіз банківської системи. Бізнес-процес - це стійка, цілеспрямована сукупність взаємопов'язаних видів діяльності, яка за певною технологією. Журнал «Фінанси України» наводить свою методику аналізу банківської діяльності, застосовуючи модель нелінійної регресії. Потрібно використати виробничу функцію Кобба-Дугласа для статистичного аналізу прибутковості комерційних банків України. Аналіз існуючих підходів до дослідження діяльності комерційних банків дозволив зробити висновок про необхідність розробки більш досконалої методики, заснованої на поглибленому статистичному аналізі, що передбачає порівняння комплексу показників діяльності банківських установ у динаміці, та оцінку політики діяльності комерційних банків з точки зору здатності зберігати свої суттєві властивості на заданому рівні протягом фіксованого проміжку часу за певних умов.

В розділі 3 «Моделювання діяльності фінансових фірм» проведено дослідження параметрів моделей БО та їх критеріїв, та було доведено, що стратегічним завданням України є формування українського рейтингового

простору великою кількістю рейтингових агентств, що мають високий статус на світовому рівні. Використовувана ними методика має інтегрувати в собі сучасні підходи до оцінки результатів діяльності та поєднувати кількісні та якісні критерії.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного аналізу, можна зробити висновок, що кожна з описаних методик має певні переваги і недоліки і не може вважатися універсальною. Пов'язано це з тим, що будь-який підхід має свою цільову спрямованість і має особливі засоби її досягнення, щоб уникнути неправомірної генералізації висновків дослідження та стандартних рекомендацій, що не враховують індивідуальних територіальних та економічних особливостей країни, перспективним напрямом емпіричного дослідження стає вивчення ефективності банків на мезорівні регіонів у рамках єдиних макроекономічних національних умов.

Модель регулювання діяльності банківського сектора (експертна оцінка), що сформувалася, може бути оцінена як компенсаційна, спрямована на пом'якшення наслідків реалізації зовнішніх і внутрішніх факторів ризику. Рівень її ефективності слід визнати як задовільний. Використання засобів моделювання бізнес-процесів підвищує надійність роботи кредитної установи, одночасно роблячи інформаційну інфраструктуру гнучкою до змін та можливих нестабільних явищ як внутрішнього, так і зовнішнього середовища банку.

Використання засобів моделювання бізнес-процесів підвищує надійність роботи кредитної установи, одночасно роблячи інформаційну інфраструктуру гнучкою до змін та можливих нестабільних явищ як внутрішнього, так і зовнішнього середовища банку.

Аналіз існуючих підходів до дослідження діяльності комерційних банків дозволив зробити висновок про необхідність розробки більш досконалої методики, заснованої на поглибленому статистичному аналізі, що передбачає порівняння комплексу показників діяльності банківських установ у динаміці, та оцінку політики діяльності комерційних банків з точки зору здатності зберігати свої суттєві властивості на заданому рівні протягом фіксованого проміжку часу за певних умов.

Моделювання банківського обслуговування представлене в цій роботі, розкриває теоретичні аспекти цифрового банкінгу, що дозволить суб'єктам банківської системи сформулювати уявлення про сучасні тенденції у сфері банківського обслуговування та напрямки його розвитку. Натомість викладені теоретичні аспекти можуть стати основою для складання методик оцінки рівня цифровізації банківського обслуговування, ідентифікації та орієнтації рівня розвитку з метою адаптації банківських систем до цифрової епохи, а також здійснення планомірної та ефективної банківської діяльності.

Перелік літературних джерел

1. Банківська система України та її роль у розвитку реального сектору економіки / Т. Я. Андрейків, С.М. Кицун, О. О. Курят // Вісник Львівського торговельно-економічного університету / [ред. кол.: Куцик П. О., Барна М. Ю., Семак Б. Б. та ін.]. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2019. – Вип. 58. – (Економічні науки). – С. 129-135.
2. Банківська система України: сучасний стан та перспективи розвитку / Федевич Л. С., Ливдар М. В., Межирицька // Економіка та суспільство. – 2020. – Випуск № 21. – С. 21-27.
3. Гура О. Л. Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України / О. Л. Гура, О. О. Крижановський // Ефективна економіка. – 2018. – С. 24-29.
4. Дятлова Ю.В. Розвиток банківського сектору України в умовах конкурентної інтерналізації: методичний підхід до оцінювання / Ю. В. Дятлова // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. –2019. – Вип.16. – Т.1. – С.67-74.
5. Іващук О. В. Антикризові механізми відновлення стійкості банківської системи в умовах глобальної нестабільності / О. В. Іващук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2018. – Випуск 5 (133). – С. 141-146.
6. Коваленко В. В. Моніторинг фінансової стабільності банківської системи України / В. В. Коваленко, Н. В. Радова // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – Випуск 2 (19). – С.321-330.
7. Огляд банківського сектору. Періодичні видання Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80799454>
8. Показники банківської системи. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: 32 https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593

9. Пурий Г. М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України / Г. М. Пурий // Фінансовий простір. – 2017. – № 4 (28). – С.49-54.
10. Благун І.С., Русин Р.С., Рязанцев А.В. Моделювання діяльності комерційних банків: монографія. – Івано-Франківськ, «Плай», 2011. – 340 с
11. Дмитришин Л.І., Благун І.І. Формування стратегій управління банківською системою України: монографія. – Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2016. – 212 с
12. Буртняк І.В. Моделювання процесів розвитку фондового ринку: монографія / І.В. Буртняк, І.С. Благун. – Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2011. –155 с.
13. Буртняк І. В. Моделі поведінки волатильності фінансових інструментів фондових ринків: монографія. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. 287 с.
14. Буртняк І.В., Благун І.С. Моделювання ефективності функціонування банків за допомогою фінансових потоків. Вісник Хмельницького національного університету, Серія Економічні науки. 2020. 4. С. 51-57.
15. Буртняк І.В. Використання методів аналізу середовища функціонування для оцінки ефективності комерційних банків. Бізнес Інформ. 2020. 11. С. 309-315.
16. Буртняк І.В., Благун І.С. Моделі аналізу та оцінки діяльності банків в умовах нестабільного економічного середовища. Вісник Хмельницького національного університету, Серія Економічні науки. 2020. 4. С. 41-45.
17. Дмитришин Л.І. Розробка механізму формування стратегій управління банківською системою України / Л.І. Дмитришин, І.І. Благун // Бізнес Інформ. – Харків, 2014. – № 11. – С. 238-245.
18. Примостка О. Аналіз ефективності діяльності банків / О. Примостка // Фінанси України. – 2013. – № 1(23). – С. 52–58.
19. Allen F. The market for information and the origin of financial

intermediation//Journal of financial intermediation. 1990. Vol. 1. P. 3- 30.

20. Bell F.W., Murphy N.B. Economies of scale and division of labor commercial banking//National Banking Review. 1968. Vol. 5. P. 131 - 139.

21. Benston G.I.Branch banking and economies of scale//Journal of Finance.1965.Vol.20.P.312-331.

22. Benston G.I., Hanweck G.A., Humphrey D. Scale economies in banking // Journal of Money, Credit and Banking. 1982. Vol. 14(1). P. 435 - 546.

23. Benston G., Smith C. W. A transaction cost approach to the theory of financial intermediation // The Journal of Finance. 1976. Vol. 31. P. 215 - 231

24. Bhattacharya S., Chiesa G. Proprietary information, financial intermediation and research incentives//Journal of Financial Intermediation. 1995. Vol. 4. P. 328 - 357.